

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-57/24 - 1

Υπόθεση C-57/24 [Ławida]ⁱ

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Ιανουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Okręgowy w Gliwicach (Πολωνία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Οκτωβρίου 2023

Εκκαλούντες:

BA

BR

ΔΙΑΤΑΞΗ

24 Οκτωβρίου 2023

Το Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy (περιφερειακό δικαστήριο Gliwice, 3ο τμήμα εφέσεων επί αστικών υποθέσεων, Πολωνία)

[παραλειπόμενα]

αφού εξέτασε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 24ης Οκτωβρίου 2023 στο Gliwice, την αίτηση της BA

[παραλειπόμενα]

για την επικύρωση της άρσης των εννόμων συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης κληρονομίας

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

κατόπιν εφέσεως της αιτούσας

κατά της διατάξεως του Sąd Rejonowy w Gliwicach (πρωτοδικείου Gliwice, Πολωνία)

της 17ης Φεβρουαρίου 2022 [παραλειπόμενα] διατάσσει τα εξής:

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης:

Έχει το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201/107), την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση κατά την οποία, πέραν της παραλαβής της δήλωσης αποποίησης κληρονομίας, για την ενέργεια της αποποίησης απαιτείται περαιτέρω, κατά το δίκαιο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του δηλούντος, η επικύρωση της δήλωσης από δικαστήριο, όπως επί παραδείγματι όταν η δήλωση υποβάλλεται μετά την παρέλευση της προβλεπόμενης προς τούτο προθεσμίας;

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

της διάταξης της 24ης Οκτωβρίου 2023, αίτηση προδικαστικής απόφασεως

I. Αντικείμενο της κύριας δίκης

- 1 Η αιτούσα ΒΑ, εκπροσωπούμενη από τον πατέρα και νόμιμο εκπρόσωπό της, ΒR, ζήτησε να επικυρωθεί η άρση των έννομων συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης της κληρονομίας του αποβιώσαντος συγγενή της ΖJ, υποβάλλοντας προς τούτο και τη σχετική δήλωση.
- 2 Ο κληρονομούμενος απεβίωσε στη Γερμανία, όπου είχε και τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου.
- 3 Η αιτούσα κατοικεί στην Πολωνία, όπως εξάλλου και οι υπόλοιποι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντος, οι οποίοι όμως έχουν ήδη προβεί σε αποποίηση της κληρονομίας του.

II. Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

- 4 Σύμφωνα με το άρθρο 1012 του νόμου της 23ης Απριλίου 1964 περί Αστικού Κώδικα (κωδικοποιημένο κείμενο, Dz.U. του 2023, θέση 1610) (στο εξής: ΑΚ), ο κληρονόμος μπορεί είτε να αποδεχθεί την κληρονομία χωρίς περιορισμό της

ευθύνης του για τα χρέη της (απλή αποδοχή), είτε να την αποδεχθεί περιορίζοντας την ευθύνη του (αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής), είτε να την αποποιηθεί.

- 5 Σύμφωνα με το άρθρο 1015 του ΑΚ, η δήλωση αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας μπορεί να γίνει μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την ημέρα κατά την οποία ο κληρονόμος έλαβε γνώση της επαγωγής και του λόγου της (παράγραφος 1). Εάν ο κληρονόμος παραλείψει να προβεί σε δήλωση αποποίησης εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 1, θεωρείται ότι αποδέχθηκε την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής (παράγραφος 2).
- 6 Σύμφωνα με το άρθρο 1018 του ΑΚ, η δήλωση αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας είναι άκυρη αν έγινε υπό αίρεση ή προθεσμία (παράγραφος 1). Η αποδοχή ή αποποίηση της κληρονομίας είναι αμετάκλητη (παράγραφος 2). Η δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας γίνεται ενώπιον του δικαστηρίου ή ενώπιον συμβολαιογράφου. Η δήλωση μπορεί να γίνει είτε προφορικά είτε εγγράφως, με επίσημη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής. Η πληρεξουσιότητα για την υποβολή δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας πρέπει να είναι έγγραφη και να φέρει επίσημη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής (παράγραφος 3).
- 7 Επομένως, κατά το πολωνικό δίκαιο, η δήλωση αποποίησης κληρονομίας μπορεί να γίνει ενώπιον δικαστηρίου. Η διάταξη του άρθρου 640 του νόμου της 17ης Νοεμβρίου 1964 περί Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (κωδικοποιημένο κείμενο, Dz.U. του 2023, θέση 1550) (στο εξής: ΚΠολΔ) καθορίζει το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο, και συγκεκριμένα προβλέπει ότι η δήλωση περί απλής αποδοχής της κληρονομίας ή περί αποδοχής της με το ευεργέτημα της απογραφής ή περί αποποίησης της μπορεί να γίνει είτε ενώπιον συμβολαιογράφου, είτε ενώπιον του πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου ο δηλών έχει την κατοικία ή τη διαμονή του. Ο συμβολαιογράφος ή το δικαστήριο διαβιβάζει αμελλητί τη δήλωση, μαζί με τα προσαρτώμενα σε αυτή, στο δικαστήριο της κληρονομίας (παράγραφος 1). Οι δηλώσεις της πρώτης παραγράφου μπορούν επίσης να υποβληθούν ενώπιον του δικαστηρίου της κληρονομίας, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας καθορισμού των κληρονομικών δικαιωμάτων (παράγραφος 2).
- 8 Σύμφωνα με το άρθρο 628 του ΚΠολΔ, δικαστήριο της κληρονομίας (δηλαδή αρμόδιο δικαστήριο για τη διεξαγωγή της διαδικασίας καθορισμού των κληρονομικών δικαιωμάτων, σε περίπτωση θεμελίωσης διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων) είναι το δικαστήριο του τόπου της τελευταίας συνήθους διαμονής του κληρονομούμενου, εάν δε είναι αδύνατον να προσδιοριστεί ο τόπος της συνήθους διαμονής του στην Πολωνία, το δικαστήριο του τόπου όπου βρίσκεται η κληρονομιαία περιουσία ή μέρος αυτής (δικαστήριο της κληρονομίας). Ελλείψει των ανωτέρω βάσεων δωσιδικίας, δικαστήριο της κληρονομίας είναι το πρωτοδικείο Βαρσοβίας.

- 9 Σύμφωνα με το άρθρο 1020 του ΑΚ, ο κληρονόμος που αποποιήθηκε την κληρονομία αποκλείεται από την κληρονομική διαδοχή, σαν να μη ζούσε κατά τον χρόνο επαγωγής της κληρονομίας.
- 10 Η δήλωση αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας συνιστά μη απευθυντέα δήλωση βουλήσεως, η οποία παράγει τα έννομα αποτελέσματά της με μόνη την υποβολή της ενώπιον του δικαστηρίου ή ενώπιον συμβολαιογράφου και εφόσον έγινε εντός της προθεσμίας που ορίζει ο νόμος. Η διαμόρφωση της προθεσμίας για την υποβολή δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας στο άρθρο 1015, παράγραφος 1, του Αστικού Κώδικα ως αποσβεστικής του σχετικού ουσιαστικού δικαιώματος έχει την έννοια ότι μετά την παρέλευσή της επέρχεται απώλεια της δυνατότητας άσκησης του δικαιώματος αποδοχής ή αποποίησης από τον κληρονόμο, και τυχόν δήλωση που γίνεται μετά την πάροδο της προθεσμίας δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Η πάροδος της σχετικής προθεσμίας λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως και δεν χωρεί παράτασή της [βλ. απόφαση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) της 13ης Δεκεμβρίου 2012, V CSK 18/12 [παραλειπόμενα]].
- 11 Η άρση των συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης κληρονομίας ή αποδοχής της με το ευεργέτημα της απογραφής είναι δυνατή μόνο σε συγκεκριμένες και περιοριστικά αναφερόμενες στον νόμο περιπτώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 1019, παράγραφος 1, του ΑΚ, δήλωση αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τα ελαττώματα της δήλωσης βουλήσεως, με την επιφύλαξη των εξής ειδικότερων προβλέψεων:
- 1) Η άρση των εννόμων συνεπειών της δήλωσης επέρχεται ενώπιον του δικαστηρίου.
 - 2) Ο κληρονόμος θα πρέπει, συγχρόνως, να δηλώσει εάν και με ποιο τρόπο αποδέχεται την κληρονομία ή εάν την αποποιείται.
- Σύμφωνα με το άρθρο 1019, παράγραφος 2 του ΑΚ, εάν ο κληρονόμος δεν προέβη σε κανενός είδους δήλωση εντός της νόμιμης προθεσμίας συνεπεία πλάνης ή απειλής, μπορεί να ζητήσει κατά τα ανωτέρω την άρση των εννόμων συνεπειών της μη τήρησης της προθεσμίας.
- 12 **Κρίσιμη για την υπό κρίση υπόθεση είναι η παράγραφος 3 του ανωτέρω άρθρου, σύμφωνα με την οποία προκειμένου να επέλθει η άρση των εννόμων συνεπειών της δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομίας απαιτείται επικύρωσή της από το δικαστήριο.**
- 13 **Εν προκειμένω, η αιτούσα, επικαλούμενη τη συγκεκριμένη διάταξη, ζητεί από το δικαστήριο να επικυρώσει την άρση των εννόμων συνεπειών της μη υποβολής εκ μέρους της, λόγω πλάνης, δήλωσης αποποίησης της κληρονομίας του ZJ εντός της νόμιμης εξάμηνης προθεσμίας –αφότου το δικαστήριο έχει κρίνει, συνεπώς, κατ’ ουσίαν κατά πόσο η μη υποβολή της**

σχετικής δήλωσης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας οφείλεται πράγματι σε πλάνη– και συγχρόνως υποβάλλει τη δήλωση αποποίησης.

III. Διεθνής δικαιοδοσία

- 14 Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201/107) (στο εξής: κανονισμός), διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου.
- 15 Σύμφωνα, όμως, με την ειδικότερη διάταξη του άρθρου 13 του κανονισμού, εκτός από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάζει υπόθεση κληρονομικής διαδοχής σύμφωνα με τον κανονισμό, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής κάθε προσώπου, το οποίο, δυνάμει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, δύναται να προβεί ενώπιον δικαστηρίου σε δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή σε δήλωση που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του οικείου προσώπου όσον αφορά το παθητικό της κληρονομιάς περιουσίας, έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την παραλαβή των δηλώσεων αυτών εφόσον, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, οι δηλώσεις αυτές μπορούν να υποβληθούν ενώπιον δικαστηρίου.
- 16 Επομένως, δεν χωρεί αμφιβολία ότι θεμελιώνεται, παράλληλα, διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής κάθε προσώπου το οποίο, σύμφωνα με το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο, δύναται να προβεί ενώπιον δικαστηρίου σε δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς.

Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού, δηλώσεις αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή δηλώσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό της ευθύνης του δηλούντος είναι έγκυρες ως προς τον τύπο εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις: α) του εφαρμοστέου δικαίου στην κληρονομική διαδοχή δυνάμει του άρθρου 21 ή του άρθρου 22 ή β) του δικαίου του κράτους στο οποίο ο δηλών έχει τη συνήθη διαμονή του.

- 17 Σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού, το δικαστήριο κράτους μέλους που επιλαμβάνεται υποθέσεως κληρονομικής διαδοχής για την οποία δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του κανονισμού κηρύσσει αυτεπάγγελτα εαυτό αναρμόδιο.
- 18 Σύμφωνα με το άρθρο 1099 του ΚΠολΔ, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του σε κάθε στάδιο της δίκης. Εάν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία, απορρίπτει την αγωγή ή

την αίτηση, με την επιφύλαξη του άρθρου 1104, παράγραφος 2, ή του άρθρου 1105, παράγραφος 6 (παράγραφος 1), τα οποία δεν τυγχάνουν εφαρμοστέα στην υπό κρίση υπόθεση. Η έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας συνιστά λόγο ακυρότητας της διαδικασίας (παράγραφος 2).

IV. Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 19 Δεδομένου ότι ο κληρονομούμενος είχε κατά τον χρόνο του θανάτου τη συνήθη διαμονή του στη Γερμανία, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα του άρθρου 4 του κανονισμού, διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση της κληρονομικής διαδοχής του στο σύνολό της έχουν, καταρχήν, τα γερμανικά δικαστήρια.

Δεν έχουν τεθεί υπόψη του αιτούντος δικαστηρίου στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων εκκρεμεί οποιαδήποτε διαδικασία σε σχέση με την κληρονομική διαδοχή του ως άνω κληρονομούμενου.

Τέτοια διαδικασία δεν έχει κινηθεί από την αιτούσα, η οποία έχει τη συνήθη διαμονή της στην Πολωνία.

Η αιτούσα υπέβαλε μόνον αίτηση ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων για την επικύρωση της άρσης των έννομων συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης κληρονομιάς, και συγχρόνως υπέβαλε τη δήλωση αποποίησης.

- 20 Σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 13 του κανονισμού, κατ' εξαίρεση από τον ανωτέρω κανόνα, εκτός από τα γερμανικά δικαστήρια (ως έχοντα, βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού, διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπό κρίση υπόθεση κληρονομικής διαδοχής), διεθνή δικαιοδοσία για την παραλαβή δηλώσεων αποποίησης κληρονομιάς από πρόσωπα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Πολωνία έχουν και τα πολωνικά δικαστήρια.

- 21 **Το ζήτημα που ανακύπτει στην υπό κρίση υπόθεση είναι εάν στην έκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων κατά το άρθρο 13 του κανονισμού περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις όπου η δήλωση αποποίησης, εφόσον υποβάλλεται εκπρόθεσμα, θα πρέπει περαιτέρω υποχρεωτικά να επικυρωθεί από το δικαστήριο προκειμένου να επιφέρει το έννομο αποτέλεσμα του αποκλεισμού του δηλούντος από την κληρονομική διαδοχή ορισμένου προσώπου.**

- 22 Η στενή ερμηνεία του όρου «παραλαβή» της δήλωσης που περιέχεται στο άρθρο 13, ως πράξης που έχει κατ' ουσίαν αποκλειστικά και μόνον τεχνικό χαρακτήρα και συνίσταται απλώς στην παραλαβή της δήλωσης από το δικαστήριο, συνεπάγεται ότι τα δικαστήρια του κράτους της συνήθους διαμονής του αποποιούμενου έχουν διεθνή δικαιοδοσία μόνον σε σχέση με την απλή παραλαβή. Υπό την εκδοχή αυτή, η εναλλακτική οδός που ανοίγουν στον κληρονόμο οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και σύγκρουσης δικαίων του κανονισμού, η οποία του επιτρέπει να προβεί σε δήλωση αποποίησης στον τόπο της συνήθους

διαμονής του, δεν καταλαμβάνει τις δηλώσεις που όχι μόνο υποβάλλονται αλλά χρήζουν, περαιτέρω, επικύρωσης από το δικαστήριο της κληρονομιάς, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της αίτησης για άρση των εννόμων συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης. Θα πρέπει, κατ' ακολουθίαν, να γίνει δεκτό ότι τέτοιου είδους δηλώσεις μπορούν να υποβάλλονται κατά τις διατάξεις του κληρονομικού δικαίου αποκλειστικά ενώπιον των αρχών που έχουν διεθνή δικαιοδοσία στην εκάστοτε υπόθεση σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού.

- 23 Η ανωτέρω θέση υποστηρίχθηκε από τον γενικό εισαγγελέα στις προτάσεις του της 20ής Ιανουαρίου 2022 στην υπόθεση C-617/20, ο οποίος σημείωσε ότι φρονεί ότι πρέπει να γίνουν δεκτές οι απόψεις της θεωρίας κατά τις οποίες η διάταξη του άρθρου 13 του κανονισμού 650/2012 έχει την έννοια ότι αυτός δεν έχει εφαρμογή όταν, για την παραγωγή συγκεκριμένων έννομων αποτελεσμάτων προβλεπόμενων από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο, είναι αναγκαίο το δικαστήριο να προβεί σε ενέργειες που βαίνουν πέραν της απλής αποδοχής δήλωσης, όπως, για παράδειγμα, η έκδοση δικαστικής απόφασης ή η κίνηση άλλης διαδικασίας (βλ. σημεία 38 και 39 των προτάσεων).

Στην απόφαση της 2ας Ιουνίου 2022 (C-617/20), το Δικαστήριο δεν ασχολήθηκε με την ανωτέρω θέση του γενικού εισαγγελέα, καθώς το συγκεκριμένο ζήτημα δεν αποτελούσε αντικείμενο της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-617/20.

- 24 [παραλειπόμενα]
- 25 Θα πρέπει, περαιτέρω, να σημειωθεί ότι η έκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού δεν είναι σαφής και ότι το ζήτημα της οριοθέτησής της εμφανίζει μεγάλη πρακτική σημασία.
- 26 Είναι γεγονός ότι, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες ερμηνείας, η έκταση της δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων δυνάμει του άρθρου 13 του κανονισμού, καθότι συνιστά εξαίρεση από τον κανόνα του άρθρου 4 του κανονισμού, θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 27 Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας συνάγεται ότι διάταξη του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει, κατά κανόνα, να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο σε ολόκληρη την Ένωση, με βάση όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και τον σκοπό που επιδιώκει η οικεία κανονιστική ρύθμιση [πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, σκέψη 32 και απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, UM (Σύμβαση μεταβίβασης κυριότητας αιτία θανάτου), C-277/20, EU:C:2021:708, σκέψη 29].

- 28 Σκοπός δε του άρθρου 13 του κανονισμού, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 32 αυτού είναι, παρεκκλίνοντας από τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων 4 έως 11, να διευκολύνει τις ενέργειες των κληρονόμων και των κληροδόχων (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, σκέψη 42).

Επιπλέον, δεδομένου ότι από την αιτιολογική σκέψη 67 του κανονισμού προκύπτει ότι οι κληρονόμοι θα πρέπει να μπορούν να αποδείξουν ευχερώς την ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους με σκοπό τη γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των κληρονομικών διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της Ένωσης, φαίνεται να είναι υποστηρίξιμη η άποψη ότι η διεθνής δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού 650/2012 καταλαμβάνει όχι μόνο τις ενέργειες που συνδέονται με την παραλαβή των δηλώσεων, για τις οποίες γίνεται λόγος στην εν λόγω διάταξη, αλλά και άλλες συναφείς διαδικαστικές πράξεις του δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης από το δικαστήριο της άρσης των εννόμων συνεπειών της μη εμπρόθεσμης υποβολής δήλωσης αποποίησης κληρονομίας. Στην ίδια ερμηνεία μπορεί να οδηγήσει και η προσέγγιση της διάταξης υπό το πρίσμα του μνημονευόμενου στη σκέψη 7 του κανονισμού σκοπού του, ο οποίος συνίσταται στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ότι στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης θα πρέπει να κατοχυρώνονται με αποτελεσματικότητα τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών (πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, σκέψη 35 και απόφαση της 1ης Ιουλίου 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2018:528, σκέψεις 27 και 34).

Επισημαίνεται ακόμη ότι στη νομολογία του Δικαστηρίου έχουν αναγνωριστεί στους ιδιώτες δικαιώματα, τα οποία δεν προκύπτουν άμεσα από τη γραμματική διατύπωση των σχετικών διατάξεων (όπως επί παραδείγματι το δικαίωμα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών για αποζημίωση και λόγω καθυστέρησης της πτήσης τους – βλ. απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009, Sturgeon κ.λπ., συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-402/07 και C-432/07, EU:C:2009:716, σκέψη 69).

- 29 Είναι γεγονός ότι η αιτιολογική σκέψη 33 του κανονισμού αναφέρει ότι δεν θα πρέπει να είναι δυνατό σε πρόσωπο που επιθυμεί να περιορίσει την ευθύνη του για τα χρέη της κληρονομίας να το πράττει υποβάλλοντας σχετική δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του εφόσον το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο τον υποχρεώνει να κινηθεί ειδική δικαστική διαδικασία, π.χ. διαδικασία απογραφής, ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, και ότι ως εκ τούτου, στις περιπτώσεις αυτές, η δήλωση εκ μέρους προσώπου στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπει εν προκειμένω το

δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, δεν θα πρέπει να είναι τυπικά έγκυρη για τους σκοπούς του κανονισμού, ούτε τα εισαγωγικά της δικαστικής διαδικασίας έγγραφα θα πρέπει να θεωρηθούν δηλώσεις για τους σκοπούς του κανονισμού.

- 30 Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο κανονισμός 650/2012 περί κληρονομικής διαδοχής διακρίνει μεταξύ της «δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς» και της «δήλωσης που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του προσώπου για τα χρέη της κληρονομιάς». Τούτο προκύπτει σαφώς, μεταξύ άλλων, από τη διατύπωση του ίδιου του άρθρου 13, το οποίο προβλέπει περαιτέρω τη δυνατότητα υποβολής «δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή νόμιμης μοίρας ή σε δήλωση που αποσκοπεί στον περιορισμό της ευθύνης του οικείου προσώπου όσον αφορά το παθητικό της κληρονομιάς περιουσίας» ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του δηλούντος.
- 31 Από τις αρχές της καλής νομοθέτησης και του ορθολογικού νομοθέτη προκύπτει ότι, αφ' ης στιγμής ο νομοθέτης χρησιμοποιεί διαφορετικές έννοιες στο ίδιο νομοθέτημα, τους προσδίδει διαφορετική σημασία και περιεχόμενο και τις συνδέει με διαφορετικές έννομες συνέπειες.
- 32 Παράλληλα, η προπαρατεθείσα αιτιολογική σκέψη 33, η οποία περιορίζει την έκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού, αφορά κατά το γράμμα της μόνο τις δηλώσεις για τον περιορισμό της ευθύνης για τα χρέη της κληρονομιάς (οι οποίες κατά κανόνα συνεπάγονται την υποχρέωση του δικαστηρίου να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες συνεπεία της υποβληθείσας δήλωσης, όπως είναι πράγματι η κίνηση της διαδικασίας απογραφής) και όχι τη δήλωση αποποίησης κληρονομιάς, η οποία δεν συνεπάγεται υποχρέωση κίνησης κάποιας περαιτέρω διαδικασίας, παρά μόνον ενδεχομένως την υποχρέωση επικύρωσής της, και τούτο αποκλειστικά και μόνον όταν η δήλωση υποβάλλεται μετά την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας, επικύρωση την οποία ζητεί η αιτούσα στην υπό κρίση υπόθεση.
- 33 [παραλειπόμενα]
- 34 Εάν το Δικαστήριο υιοθετήσει στην απάντησή του τη στενή ερμηνεία της διεθνούς δικαιοδοσίας που καθιερώνει το άρθρο 13 του κανονισμού, τούτο θα έχει ως αποτέλεσμα το αιτούν δικαστήριο να κηρύξει αυτεπάγγελα εαυτό αναρμόδιο σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού και να απορρίψει την εκκρεμούσα ενώπιόν του αίτηση, με την οποία κινήθηκε η διαδικασία επικύρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 1099, παράγραφος 1, του ΚΠολΔ.